

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****EDİP ELMA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2015/14826

Karar Tarihi : 18/4/2019

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR

Burhan ÜSTÜN

Hicabi DURSUN

Kadir ÖZKAYA

Raportör Yrd. : Gizem Ceren DEMİR KOŞAR

Başvurucular : 1. Edip ELMA

2. Murat TAVŞAN

3. Naim ERDOĞAN

4. Yunus DEMİR

Vekili : Av. Emrullah BEYTAR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, polis memurları tarafından darbedilme ve hakarete maruz kalma ile bu olayla ilgili olarak etkili soruşturma yürütülmemesi nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 2/9/2015 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucular 1/10/2014 tarihinde özel araçlarıyla seyir hâlinde iken Ankara Altındağ Demirfirka Polis Karakolunun bulunduğu sokakta, Motosikletli Timler Amirliğinde görevli polis memurlarının araçtan şüphelenmeleri üzerine durdurulmuşlardır. Polis memurları, başvuru araçtan indirerek kimlik kontrolü yapmıştır.

9. Başvurucuların kimliklerini ibraz etmeleri sırasında polis memurları ile aralarında birtakım olaylar yaşanmıştır.

A. Taraf Beyanları

10. Başvurucuların anlatımlarına göre olaylar şöyle gelişmiştir:

i. Naim Erdoğan'ın kimliğini kontrol eden polis memuru, kimlikte belirtilen yaşın gerçekte olduğundan küçük olduğunu düşünerek Naim Erdoğan'a mesleği ve askerlik durumu ile ilgili sorular sormuş, Naim Erdoğan'ın öğrenci olduğunu söylemesi üzerine öğrenci kimliğini görmek istemiştir. Naim Erdoğan'ın öğrenci kimliğini cüzdanının içinden göstermesi üzerine polis memuru sinirlenerek hakaret etmiş ve üstüne yürümüştür.

ii. Polis memurları, araya girmek istemesi üzerine Yunus Demir'in üstüne yürümüş, diğer polisler de yanlarına gelerek kendilerini kelepçelemiş, sinkaflı sözlerle hakaret etmeye başlamış ve fiziksel şiddet uygulamışlardır. Polis memurları bu sırada -özellikle Yunus Demir olmak üzere- kendilerine yoğun miktarda biber gazı sıkılmışlardır.

iii. Yunus Demir ekip aracına bindirilmiş ve burada darbedilmiştir. Polis memurları "*Burası Bitlis, İçdir değil.*" şeklinde de söylemlerde bulunmuşlardır.

iv. Daha önce önden taktıkları kelepçeleri çıkarıp arkadan takarak Yunus Demir dışındakileri araçlarına bindirerek -aracı polislerden biri kullanmak suretiyle- 19 Mayıs Stadyumu içinde bulunan polis merkezine götürmüşlerdir. Götürüldükleri odanın içinde on polis memuru tarafından 4-5 dakika boyunca darbedilmişlerdir. Daha sonra sivil giyimli birinin gelerek "*Burada ne yapıyorsunuz, dayak işini bırakın, herkes işini yapsın, işi olmayan dışarı çıksın.*" demesi üzerine beş altı polis memuru odayı terk etmiştir. Kalan polis memurları kendilerini duvara dayamış ve onlara tekme atarak bacaklarını açtırmış, üst araması yapmışlardır. Bu sırada polis memurları küftmeye devam etmişlerdir.

v. Yunus Demir diğerlerinden farklı bir polis merkezine götürülmüş ve burada darbedilmiştir. Kafasına ve burnuna darbe almış, aldığı darbeler nedeniyle burnunda kanama meydana gelmiştir.

vi. Diğerlerinin duvar dibine sıralandıkları sırada Yunus Demir de burnu kanar hâlde, gözü kanlanmış ve yüzü kızarmış şekilde yanlarına gelmiştir. GBT kontrolü yapıldıktan sonra iki kişilik araç içine dört kişi bindirilerek adli muayene raporu alınması için muayeneye götürülmüşlerdir.

vii. Sağlık muayenesi sırasında darbedildiklerini beyan etmelerine karşın muayene özenli yapılmamış ve yaralanmalarının neler olduğu kendilerine sorulmuştur. Yaralanmaların belirtileri henüz ortaya çıkmadığından bazı yaralanmaları tespit edilememiştir. Polis memurları sağlık raporlarını düzenleyen sağlık personeli ile görüşmüştür.

11. Polis memurlarının yargılama aşamasında alınan ifadeleri şöyledir:

i. Polis Memuru N.K.nın beyanı şöyledir:

"Olay tarihinde Yunus ekibi olarak diğer müşteki sanıkların aracından şüphelendiğimizden araçlarını sağa çekmelerini istedik. Kimliklerini istedik. Bu sırada Naim isimli sanık bize hitaben 'kimlik vermeyiz' şeklinde sinkaflı küfürler etti. Biz kendisini uyardık. Bu sırada araçtan inen diğer 3 müşteki sanık da bizlere karşı sinkaflı şekilde küfürler ettiler. Biz kimlikleri almak için ısrar ettiğimizde sanıklardan Yunus Demir E... arkadaşımızın üzerine yürüyerek kolunu tutup arkadan büktü. Biz de bu nedenle diğer sanıkları ittirdik. Bize karşı fiili saldırıda bulunan Yunus Demir'dir. Aynı zamanda "senin kafanı kopartırım" şeklinde arkadaşımızı tehdit etmişti. Biz kendilerini bu şekilde hareket ettikleri için gözaltına almak için biber gazı sıkarak zorunda kaldık. Kendilerine karşı herhangi bir hakaretimiz olmadı. Sayı itibarıyla arabaya sığmayacağımızdan iki grup halinde gittik. Yunus Demir Demir Fırka karakoluna, diğerlerini ise sığmayacakları için ve tutulacak tutanaklar için 19 Mayıs'taki toplanma merkezine önce götürdük. Muayene sırasında doktorla ön görüşme yaptığımız doğru değildir. Biz kendilerine vurmadık. Gözaltına almak için görevimizi yaptık. Hakaret de etmedik..."

ii. Sorulması üzerine N.K. "Demir Fırka karakolu olay yerine yakındır. Ancak karakol küçük olup başka yerlerden de olaylar geldiği için tutanak tutma zorluğu nedeniyle önce toplanma yerimiz olan 19 Mayıs merkezine götürdük. Zaten karakola götürdüğümüzde ifadeler alınıp Cumhuriyet Savcısıyla görüşülmeden nezarete alınamayacakları için orada zorluk yaşayacağımızdan önce merkeze götürdük." şeklinde beyanda bulunmuştur.

iii. Polis Memuru İ.Y.nin beyanı şöyledir:

"...Kimlik sormamız üzerine müşteki sanıklardan Naim'in kimliği verişi tarzı ve hakaret etmesi nedeniyle olaylar gelişti. Diğer müşteki sanık Yunus devreye girerek arkadaşımın üzerine yürüyüp kolunu bükmesi ve 'kafanı koparırım' demesi üzerine onu etkisiz hale getirmeye çalıştık. Diğerleri iteklemeye çalıştılar. Biz kendilerine karşı herhangi bir hakarete bulunmadık. Yunus'u da gözaltına almaya çalıştık. Her dört sanık da bize karşı sinkaflı şekilde küfürler ettiler. 19 Mayıs toplanma yerine götürmemizin sebebi, tutanakların hazırlanması ve polis merkezine sanıkları hazır halde götürmek üzere çalışma yapmak için götürdük. Orada polis memurlarının kalabalık olmasının nedeni toplanma merkezi olduğu içindir. Toplanma merkezinden çıkardıktan sonra raporları alınmıştır. İddiaları doğru değildir..."

iv. Sorulması üzerine İ.Y. "Tutanağın tutulduğu tarih ve saat yazılmıştır. Karakola teslim saati değildir. Bu nedenle sağlık merkezindeki saat ile arasında fark olması normaldir. Ayrıca bizim raporu sanıkların karakola teslim edildikten sonra almamızın nedeni de doğaldır. Zira önce onları teslim ettik. Şikayetimi karakola bildirdikten sonra gidip rapor aldık. Ayrıca Yunus Demir'i Demir Fırka karakoluna önce götürdüğümüzde kalabalık olduğu için herhangi bir kayıt yapmadan önce 19 Mayıs merkezine götürdük." şeklinde beyanda bulunmuştur.

v. Polis Memuru E.A.nın beyanı şöyledir:

"...Kimlik gösterme meselesi yüzünden çıkan tartışmada diğer müşteki sanıklardan Yunus Demir benim üzerime yürüyerek ittirmeye çalıştı. Ben müdahale edince benim üzerime yürüyerek kolumu büküp 'kafanı kopartırım' şeklinde tehditte bulundu. Diğer müşteki sanıklar da birlikte sinkaflı şekilde bizlere hakaret ettiler. Daha sonra kendilerini biber gazı sıkarak gözaltına aldık. Kendilerine karşı herhangi bir hakaretimiz olmadı. Yunus'a da vurmadık. Sadece gözaltına almaya çalıştık..."

vi. Polis Memuru R.A.nın beyanı şöyledir:

"...Önce müşteki sanık Naim'den ben kimlik istedim. Bana ters bir şekilde kimliği yüzüme çarparak gösterdi. Ben de buna tepki gösterdim. Bu sırada Yunus isimli sanık üzerimize yürüdü. E... isimli arkadaşımın kolunu büküp 'kafanı kopartırım, benim savcı tanıdıklarım var' şeklinde tehditlerde bulundu. Her dört sanık da bize hakaret ettiler. Biz kendilerine herhangi bir hakarete bulunmadık. Yunus'a da vurmadık, sadece gözaltına aldık..."

B. Sağlık Raporları

12. Başvuruculardan Yunus Demir hakkında Ankara Ulus Devlet Hastanesinde 1/10/2014 günü saat 15.31'de düzenlenen adli muayene raporuna göre *sol gözde sklereda hiperemi, sol burun kökünde ekimoz sol kulak kepçesi ve arkasında palpasyonla ağrı ve hiperemi, nazal yan grafide nazal fraktür* tespit edilmiştir. Dışkapı Yıldırım Beyazıt Hastanesinde yapılan kulak, burun, boğaz konsültasyonunda *nazal norzumda minimal ekimoz* tespit edilmiş, *nazal grafide fraktür hattı izlenmediği* tespit edilmiştir. Yaralanmanın kişinin yaşamını tehlikeye sokmadığı, basit tıbbi müdahale ile giderilebilir nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

13. Başvuruculardan Edip Elma hakkında Ankara Ulus Devlet Hastanesinde 1/10/2014 günü saat 15.29'da düzenlenen adli muayene raporuna göre *sol tibia-fibula orta hatta kas bölgesinde hassasiyet palpasyonla ağrı* tespit edilmiştir.

14. Diğer başvurucuların adli muayene raporları bireysel başvuru dosyası kapsamında sunulmamıştır.

15. Polis Memuru N.K. hakkında Ankara Ulus Devlet Hastanesinde 1/10/2014 günü saat 19.30'da düzenlenen adli muayene raporuna göre *sağ omuzda ağrı, sağ el bileğinde ekimoz* tespit edilmiştir.

16. Polis Memuru İ.Y. hakkında aynı Hastanede 1/10/2014 günü saat 19.29'da düzenlenen adli muayene raporuna göre *sağ el dorselde eritem* tespit edilmiştir.

17. Polis Memuru E.A. hakkında aynı Hastanede 1/10/2014 günü saat 19.30'da düzenlenen adli muayene raporuna göre *sağ el bilekte ekimoz ve ağrı* tespit edilmiştir.

18. Polis Memuru R.A. hakkında aynı Hastanede 1/10/2014 günü saat 19.31'de düzenlenen adli muayene raporuna göre *sağ ön kolda ağrı eritem* tespit edilmiştir.

C. Adli Süreç

19. Başvurucular 2/10/2014 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına verdikleri dilekçeyle polis memurları tarafından darbedildiklerini ve hakarete maruz kaldıklarını ifade ederek memurlardan şikâyetçi olmuşlardır.

20. Yürütülen soruşturma neticesinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen 3/3/2015 tarihli iddianamesiyle polis memurları hakkında hakaret ve Yunus Demir'e yönelik kasten yaralama suçundan, başvurucular hakkında ise görevi yaptırmamak için direnme ve hakaret suçlarından, Yunus Demir hakkında ayrıca tehdit suçundan cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmıştır.

21. Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesinin 17/6/2015 tarihli kararıyla;

i. Başvuruculardan Naim Erdoğan, Murat Tavşan, Edip Elma'nın görevi yaptırmamak için direnme suçundan beraatlerine,

ii. Yunus Demir'in görevi yaptırmamak için direnme suçundan hapis cezası ile cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, tehdit suçundan ceza verilmesine yer olmadığına,

iii. Dört başvurucunun kamu görevlisine hakaret suçundan hapis cezası ile cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına,

iv. Polis memurlarının başvuruculara yönelik hakaret suçundan adli para cezası ile cezalandırılmalarına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına,

v. Polis memurlarının başvuru Yunus Demir'e yönelik yaralama suçundan adli para cezası ile cezalandırılmalarına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir.

22. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Olay tarihinde Yunus ekibi olarak nitelenen motosikletli timler amirliğinde görevli polis memurları olan müşteki sanıklar Nihat Kaya, İbrahim Yılmaz, Emrah Akça ve Recep Albayrak'ın diğer müşteki sanıkların içinde bulunduğu araçtan şüphelenerek durdurup kimlik kontrolü yapmak istedikleri sırada müşteki sanıklardan Naim Erdoğan'ın kimliğini göstermesi sırasında tavrı nedeniyle aralarında tartışma çıktığı, bunun üzerine müşteki sanık Yunus Demir'in güvenlik görevlilerinin üzerine yürüdüğü ve müşteki sanık Emrah Akça'nın kolundan tutarak büküdüğü ve 'senin kafanı kopartırım' şeklinde tehdit ettiği, diğer müşteki sanıkların da olaya müdahale etmesi üzerine güvenlik görevlilerince biber gazı sıkılarak etkisiz hale getirildikleri, yine bu olayın başlangıcında müşteki sanıkların 'i...ler siz kimsiniz, s.k edin gidin' şeklinde polis memurlarına hakaret ettikleri, polis memurlarının da 'burası Iğdır değil, Bitlis değil' diyerek sinkaflı şekilde küfür ettikleri, müşteki sanık Yunus'u gözaltına almaya çalışırken görev sınırlarını aşarak kamu görevlisinin nüfuzunu kötüye kullanmak suretiyle adli tıp raporunda belirtildiği şekilde yaraladıkları, karşılıklı anlatımlar, adli muayene raporları, olay tutanağı ve dosya kapsamından anlaşılacakla müşteki sanık Yunus Demir'in polis memurlarına karşı tehdit ve cebir suretiyle görevi yaptırmamak için direnme suçunu işlediği, Yunus Demir ile birlikte diğer müşteki sanıklar Naim Erdoğan, Murat Tavşan ve Edip Elma'nın tüm polis memurlarına hitaben alenen hakaret suçunu işledikleri, polis memurlarının da kamu görevlisinin nüfuzunu kötüye

kullanmak suretiyle müşteki sanık Yunus Demir'in yaralanmasına sebebiyet verme suçunu ayrıca diğer müşteki sanıklara karşı polis memurlarının alenen hakaret suçunu işledikleri anlaşılmalı müstet suçlardan ayrı ayrı cezalandırılmalarına, polis memurlarının müşteki sanık Yunus Demir'e yönelik yaralama suçunda haksız tahrik altında olayı gerçekleştirdikleri kanaatine varıldığından cezalarında indirim yapılmasına, polis memurları olan müşteki sanıkların diğer müşteki sanıklara, diğer müşteki sanıkların polis memurlarına yönelik hakaret suçlarında kişiye yönelik değil gruba yönelik olarak bir suç işleme kararının icrası cümlesinden olarak zincirleme suç niteliğinde hakaret suçunu işledikleri anlaşıldığından TCK 43 maddesi uyarınca cezalarında artırım yapılmasına karar vermek gerekmiş, her ne kadar müşteki sanıklar Naim Erdoğan, Murat Tavşan ve Edip Elma hakkında polis memurlarına karşı görevi yaptırmamak için direnme suçundan kamu davası açılmış ise de, dinlenen polis memurları ve dosya kapsamından bu müşteki sanıkların söz konusu suçu işlediklerine dair her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığından beraatlerine karar vermek gerekmiş, keza Yunus Demir'in direnme suçunu tek başına ve müşteki sanık Emrah Akça isimli polis memuruna karşı gerçekleştirdiği anlaşıldığından TCK 265/3 VE 43/2 maddeleri uyarınca cezasında artırım yapılmasına karar verilmemiş, Yunus Demir hakkında tehdit suçundan da kamu davası açılmış ise de, eylemin görevi yaptırmamak için direnme suçunun unsuru olduğu anlaşıldığından bu suçtan ceza verilmesine yer olmadığına dair karar vermek gerekmiş..."

23. Başvurucuların hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarına karşı yaptıkları itiraz, Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesinin 14/7/2015 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

24. Anılan kararın 6/8/2015 tarihinde tebliğ edilmesi üzerine başvurucular 2/9/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

D. Disiplin Soruşturması

25. Yapılan incelemede başvuruya konu olaya ilişkin olarak ilgili polis memurları hakkında bir disiplin soruşturmasının başlatılmadığı anlaşılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

26. 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 16. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Zor ve silah kullanma

Madde 16- (Değişik: 2/6/2007-5681/4 md.)

Polis, görevini yaparken direnişle karşılaşması halinde, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde zor kullanmaya yetkilidir.

Zor kullanma yetkisi kapsamında, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedeni kuvvet, maddi güç ve kamuni şartları gerçekleştiğinde silah kullanılabilir.

İkinci fıkrada yer alan;

a) Bedeni kuvvet; polisin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde doğrudan doğruya kullandığı bedeni gücü,

b) Maddi güç; polislin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde bedeni kuvvetin dışında kullandığı kelepçe, cop, basınçlı ve/veya boyalı su, göz yaşartıcı gazlar veya tozlar, fiziki engeller, polis köpekleri ve atları ile sair hizmet araçlarını,

ifade eder.

Zor kullanmadan önce, ilgililere direnmeye devam etmeleri halinde doğrudan doğruya zor kullanılacağı ihtarı yapılır. Ancak, direnmenin mahiyeti ve derecesi göz önünde bulundurularak, ihtar yapılmadan da zor kullanılabilir.

..."

27. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 256. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır."

28. 5237 sayılı Kanun'un 86. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) (Ek fıkra: 31/3/2005 – 5328/4 md.) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükümlenir.

(3) Kasten yaralama suçunun;

...

d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

...

işlenmesi halinde şikayet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır."

29. 5237 sayılı Kanun'un 94. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.

30. 5237 sayılı Kanun'un 125. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden (...) veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır."

31. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 231. maddesinin (5), (6) ve (7) numaralı fıkraları şöyledir:

"...

(5) Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl(2) veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukuki sonuç doğurmamasını ifade eder.

(6) Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,

b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması,

c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi gerekir. (Ek cümle: 22/7/2010 - 6008/7 md.) Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez.

(7) (Ek: 6/12/2006-5560/23 md.) Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümdede, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

32. Mahkemenin 18/4/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

33. Başvurucular; polis memurları tarafından sözlü ve fiziksel olarak kötü muameleyle tabi tutulduklarını, karakol kamera kayıtlarının talep etmelerine karşın dosyaya getirilmediğini, işkence suçunu oluşturmasına karşın kasten yaralama suçundan dava açıldığını, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair karar verilerek faillerin cezasız bırakıldığını belirterek Anayasa'nın 17. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüş ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

B. Değerlendirme

34. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak 17. maddesi şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

..."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

35. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Anayasa'nın 17. Maddesinin Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

i. Genel İlkeler

36. Herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında insan onurunun korunması amaçlanmıştır. Üçüncü fıkrasında da kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

37. Devletin bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şekillerde kişilerin fiziksel ve ruhsal zarar görmelerine neden olmamasını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 81).

38. Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen hak kapsamında ayrıca devletin -pozitif bir yükümlülük olarak- yetki alanında bulunan tüm bireylerin maddi ve manevi varlığını koruma hakkını gerek kamusal makamların ve diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Devlet; bireyin maddi ve manevi varlığını her türlü tehlikeden, tehditten ve şiddetten korumakla yükümlüdür (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 51).

39. Anılan koruma yükümlülüğü devlete, söz konusu kişilerin işkence ve eziyete ya da insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir ceza veya muameleye maruz bırakılmalarını engelleyecek tedbirler alma ödevini yüklemektedir. Anılan yükümlülük işkence ve kötü muamele yasağının maddi boyutunun bir unsurunu, devletin kişilerin fiziksel ve ruhsal bütünlüklerini idari ve yasal mevzuat aracılığıyla koruma hususundaki pozitif yükümlülüğünü oluşturmaktadır. Koruma doğrultusunda yetkililerin bildikleri ya da bilmeleri gereken bir kötü muamele tehlikesinin gerçekleşmesini engellemek için makul tedbirleri almamaları durumunda devletin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası anlamında sorumluluğu ortaya çıkabilecektir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 82).

40. Tüm adli kovuşturmaların mahkûmiyet veya belirli bir hüküm alma ile sonuçlanmasına yönelik kesin bir zorunluluk bulunmamasıyla birlikte mahkemeler hiçbir koşul altında yaşamı tehdit eden suçların, fiziksel ve ruhsal bütünlüğe yapılan ağır saldırıların cezasız kalmasına, af ya da zanaatına uğramasına izin vermemelidirler. Adli makamların yetki alanları kapsamındaki kişilerin yaşamları ile fiziksel ve ruhsal bütünlüklerini korumak üzere çıkarılan kanunların koruyucuları olarak sorumlu olanlara yaptırım uygulamakta kararlı olmaları ve suçun ağırlık derecesi ile verilen ceza arasında açık bir orantısızlığa izin vermemeleri gerekir. Aksi hâlde devletin kişilerin fiziksel ve ruhsal bütünlüklerini idari ve yasal mevzuat aracılığıyla koruma hususundaki pozitif yükümlülüğü yerine getirilmemiş olacaktır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 77).

41. Öte yandan bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekmektedir. Bu asgari eşik göreceli olup her olayda asgari eşğin aşılmış olmadığı somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 23). Değerlendirmeye esas alınacak bu unsurlara muamelenin amacı ve ardındaki saik de eklenebilir. Ayrıca kötü muamelenin heyecanın ve duyguların yükseldiği durumda meydana gelip gelmediği de dikkate alınması gereken diğer bir faktördür (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 83).

42. Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) tarafından kötü muamele, kişi üzerindeki etkisi gözetilerek derecelendirilmiş ve farklı kavramlarla ifade edilmiştir. Dolayısıyla Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen ifadeler arasında bir yoğunluk farkının bulunduğu görülmektedir. Bir muamelenin *işkence* olarak nitelendirilip nitelendirilmeyeceğinin belirlenebilmesi için anılan fıkrada geçen *eziyet* ve *insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele* kavramları ile işkence arasındaki ayrıma bakmak gerekmektedir. Bu ayrımın Anayasa tarafından, özellikle çok ağır ve zalimane acılara neden olan kastî insanlık dışı muamelelerdeki özel duruma işaret etmek ve bir derecelendirme yapmak amacıyla getirildiği ve anılan ifadelerin 5237 sayılı Kanun'da düzenleme altına alınmış olan işkence, eziyet ve hakaret suçlarının unsurlarından daha geniş ve farklı bir anlam taşıdığı anlaşılmaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 84).

43. Buna göre anayasal düzenleme bağlamında kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne en fazla zarar veren muamelelerin işkence olarak belirlenmesi mümkündür (*Tahir Canan*, § 22). Muamelelerin ağırlığının yanı sıra işkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 1. maddesinde işkence teriminin özellikle bilgi almak, cezalandırmak veya yıldırma amacıyla ya da ayrımcı bir nedenle kasten ağır acı veya ızdırıp vermeyi kapsadığı belirtilerek *kasıt* unsuruna da yer verilmiştir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 85).

44. İşkence seviyesine varmayan fakat yine de önceden tasarlanmış, uzun bir dönem içinde saatlerce uygulanmış ve fiziki yaralanmaya, yoğun maddi veya manevi ızdıraba sebep olan insanlık dışı muameleler *eziyet* olarak tanımlanabilir (*Tahir Canan*, § 22). Bu hâllerde meydana gelen acı, meşru bir muamele ya da cezada kaçınılmaz bir unsur olarak bulunan acının ötesine geçmelidir. İşkenceden farklı olarak eziyette, ızdırıp verme kastının belli bir amaç doğrultusunda yapılması şartı aranmaz. Fiziksel saldırı, darp, psikolojik sorgu teknikleri, kötü şartlarda tutma, kişiyi kötü muamele göreceği bir yere sınır dışı ya da iade etme, devletin gözetimi altında kişinin kaybolması, kişinin evinin yok edilmesi, ölüm cezasının infazının uzunca bir süre beklenmesinin doğurduğu korku ve sıkıntı, çocuk

istismarı gibi muameleler Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında *eziyet* olarak nitelendirilebilir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 88).

45. Mağdurları küçük düşürebilecek ve utandırabilecek şekilde kendilerinde korku, küçültülme, elem ve aşağılanma duygusu uyandıran veya mağduru kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir şekilde hareket etmeye sürükleyen, aşağılayıcı nitelikteki daha hafif muamelelerin ise insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele veya ceza olarak tanımlanması mümkündür (*Tahir Canan*, § 22). Burada eziyetten farklı olarak kişi üzerinde uygulanan muamele, fiziksel ya da ruhsal acıdan öte küçük düşürücü veya alçaltıcı bir etki oluşturmaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 89).

46. Bir muamelenin bu kavramlardan hangisini oluşturduğunun belirlenebilmesi için her somut olay kendi özel koşulları içinde değerlendirilmelidir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 90).

ii. Başvurucu Yunus Demir Yönünden İlkelerin Olaya Uygulanması

47. Başvuru konusu olay, polis memurları tarafından darbedildiğini ileri süren başvurusunun kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

48. Somut olayda, kimlik gösterilmesi istenen başvuru ile polis memurları arasında yaşanan tartışma sonrasında başvuru darbedildiğini ileri sürmektedir. Polis memurları ise başvuru kendilerine saldırdıklarını, darp iddiasının doğru olmadığını ileri sürmüşlerdir.

49. Soruşturma ve kovuşturma aşamalarında polis memurlarına ait görev çizelgeleri toplanmış, şüpheli ifadelerine ve müşteki beyanlarına başvurulmuştur. Dosyada başvurusunun yaralanmasına ilişkin adli muayene raporu mevcuttur.

50. Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesince yapılan yargılamada, dosya kapsamındaki deliller değerlendirilerek başvuru Yunus Demir'in polis memurları tarafından darbedildiği sabit görülmüştür.

51. Yunus Demir'in de aralarında bulunduğu başvuru olma tarihinde polis memurları tarafından gözetilmesine alındıklarının sabit olması ve Yunus Demir'in sağlık raporuyla tespit edilen yaralanmaları değerlendirildiğinde Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesinin anılan kabulünden ayrılmayı gerektirir bir durum tespit edilmemiştir.

52. Anayasa Mahkemesi, hukuka aykırı ya da orantısız şekilde gerçekleşen kuvvet kullanımının derece mahkemeleri tarafından tespit edildiği hâllerde Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında devletin negatif yükümlülüğüne aykırı davranıldığı sonucuna ulaşmak için başkaca bir değerlendirmeye gerek görmemektedir.

53. Başvuruya konu olayın meydana geliş şekli değerlendirildiğinde -her ne kadar polis memurları tarafından Yunus Demir'in kendilerine saldırdığı iddia edilmiş ise de- Yunus Demir'in fiili bir saldırısının sabit görülmediği, sağlık raporuyla tespit edilen yaralanmalarının, özellikle baş bölgesine aldığı darbelerin polis memurlarınca açıklanamadığı, başvuru Yunus Demir'in polis memurları tarafından diğer başvuru olardan ayrılarak farklı bir araçla, farklı bir karakola götürülmüş olduğu, başvurusunun maruz kaldığı eylem nedeniyle burun, göz ve kulağında olmak üzere kafa bölgesinde yaralanmalar meydana

geldiği, başvuruçunun maruz kaldığı eylemin süresi, amacı, etkisi ve sonuçları birlikte değerlendirildiğinde eylemin eziyet olarak nitelendirilebileceği tespit edilmiştir.

54. Somut olayda anılan eylem nedeniyle ceza kovuşturması yürütüldüğü dikkate alındığında bu durumun başvuruçuya yeterli ve etkili bir telafi imkânı sunup sunmadığının, diğer bir ifade ile yargılama sonucunun mağdur sıfatını ortadan kaldırıp kaldırmadığının incelenmesi gerekmektedir. Her ne kadar şahsi cezai mesuliyete ilişkin konulara değinmek ya da kişilerin suçlu olup olmadıklarına yönelik karar vermek Anayasa Mahkemesinin görevi kapsamında değil ise de kamu görevlilerinin işledikleri kötü muamele suçları için yapılan uygulamalara ilişkin olarak suçun ağırlık derecesi ile verilen ceza arasında açık bir orantısızlığın bulunduğu durumlarda Anayasa Mahkemesinin anayasal denetim yapma görevi bulunmaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 76).

55. Usul boyutuna ilişkin olarak yapılacak incelemenin de konusu olmakla birlikte bu aşamada, mağdur sıfatının ortadan kalkıp kalkmadığının tespiti açısından gerekli olduğu kadarıyla başvuruçuyu açısından yeterli ve etkili bir telafi sağlanıp sağlanmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Devletin negatif yükümlülüğüne aykırı eylemlerde bulunduğu tespit edilen sanıklar hakkında başvuruçuyu Yunus Demir'e yönelik eylemleri nedeniyle kamu görevlilerinin nüfuzunu kötüye kullanmak suretiyle kasten yaralama suçundan 180 gün adli para cezası ile cezalandırılmalarına hükmedilmiş, haksız tahrik ve iyi hâl indirimi yapılarak 75 gün adli para cezası ile cezalandırılmalarına, günlüğü 20 TL'den hesaplanarak 1.500 TL adli para cezası ile cezalandırılmalarına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir. İlgili polis memurları hakkında bir disiplin soruşturması da yürütülmediği anlaşılmıştır.

56. Başvuruçunun sağlık raporlarında tespit edilen yaralanmaları ve Anayasa Mahkemesince eylemin eziyet olarak nitelendirildiği dikkate alındığında gerek 1.500 TL sonuç adli para cezasına hükmedilmesi gerek hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanmasının sanıklar açısından caydırıcılık ve başvuruçuyu açısından etkili giderim sağlayacak yeterlilikte olmadığı ve sonuç olarak başvuruçuyu Yunus Demir'in mağdur sıfatının devam ettiği anlaşılmaktadır.

57. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan eziyet yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

iii. Diğer Başvuruçular Yönünden İlkelerin Olaya Uygulanması

58. Başvuruçular Edip Elma, Murat Tavşan ve Naim Erdoğan polis memurlarının kötü muamelesine maruz kaldıklarını ileri sürmektedirler. Dosyanın incelenmesinden bu başvuruçular yönünden dile getirilen kötü muamele iddialarının -hakaret iddiası dışında- derece mahkemelerince incelenmediği anlaşılmaktadır. Bu iddiaların maddi boyutu yönünden inceleme yapılabilmesi için Anayasa Mahkemesinin elinde yeterli bilgi ve belge bulunmadığından bu başvuruçular yönünden incelemenin usul boyutuyla sınırlı olarak yapılması gerektiği ve maddi yönünden bu aşamada değerlendirme yapılamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

b. Anayasa'nın 17. Maddesinin Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

i. Genel İlkeler

59. Devletin kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüğünün usul boyutu da bulunmaktadır. Bu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet,

doğal olmayan her türlü fiziksel ve ruhsal saldırı olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumlarının karıştığı olaylarda bunların sorumlulukları altında meydana gelen olaylar için hesap vermelerini sağlamaktır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 110).

60. Buna göre bireyin bir devlet görevlisi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleyle tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesi -“Devletin temel amaç ve görevleri” kenar başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- etkili bir resmî soruşturmanın yapılmasını gerektirmektedir. Bu soruşturma, sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sağlamaya elverişli olmalıdır. Bu mümkün olmazsa anılan madde sahip olduğu öneme rağmen pratikte etkisiz hâle gelecek ve bazı durumlarda devlet görevlilerinin fiili dokunulmazlıktan yararlanarak kontrolleri altında bulunan kişilerin haklarını istismar etmeleri mümkün olacaktır (*Tahir Canan*, § 25).

61. Usul yükümlülüğünün bir olayda gerektirdiği soruşturma türünün bireyin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının esasına ilişkin yükümlülüklerin cezai bir yaptırım gerektirip gerektirmediğine bağlı olarak tespiti gerekmektedir. Kasten ya da saldırı veya kötü muameleler sonucu meydana gelen ölüm ve yaralama olaylarına ilişkin davalarda Anayasa'nın 17. maddesi gereğince devletin ölümcül ya da yaralamalı saldırı durumunda sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verebilecek nitelikte cezai soruşturmalar yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu tür olaylarda yürütülen idari ve hukuki soruşturmalar ve davalar sonucunda sadece tazminat ödenmesi, bu hak ihlalinin gidermek ve mağdur sıfatını ortadan kaldırmak için yeterli değildir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 55).

62. Yürütülen ceza soruşturmalarının amacı, kişinin maddi ve manevi varlığını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların ölüm ya da yaralama olayına ilişkin olarak hesap vermelerini sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 56). Dolayısıyla bu kapsamda açılmış olan tüm davaların mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlanması zorunluluğu bulunmamaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 127).

63. Ancak usul yükümlülüğünün bir unsuru olarak tespit edilen sorumlulara fiilleriyle orantılı cezalar verilmeli ve mağdur açısından uygun giderim sağlanmalıdır (*Şenol Gürkan*, B. No: 2013/2438, 9/9/2015, § 105).

64. Cezasızlık, işlenen bir suçun somut olarak cezasız kalmasını ifade etmekte; işkence ve kötü muamele fiillerine yönelik olarak sorumluların adalet önüne çıkarılmaması, işledikleri suçla orantılı bir biçimde cezalandırılmaması veya mahkûm edildikleri cezanın infazının sağlanmaması olarak ortaya çıkabilmektedir (*Süleyman Deveci*, B. No: 2013/3017, 16/12/2015, § 100).

65. Cezasızlığın önlenmesi durumunda bir yandan mağdurlar açısından gerekli giderim sağlanırken bir yandan yeni ihlallerin gerçekleşmesini engelleyecek caydırıcı bir etkinin ortaya çıkması mümkün olacaktır (*Süleyman Deveci*, § 101).

ii. Başvurucu Yunus Demir Yönünden İlkelerin Olaya Uygulanması

66. Soruşturma yükümlülüğü bir sonuç yükümlülüğü olmayıp uygun araçların kullanılması yükümlülüğünü oluşturduğundan yargılamanın nihai olarak mutlaka belli bir ceza türüyle sonuçlanması gerektiği söylenemeyecek olmakla birlikte mahkemelerin hukuku, sanıkların fiilen cezasız kalmalarını sağlayacak şekilde uyguladıklarının tespiti hâlinde soruşturmanın etkinliğinin sağlanmadığı sonucuna varılabilecektir (*Süleyman Deveci; Yunus Kalkan*, B. No: 2013/4383, 18/2/2016; *Mehmet Şah Aras ve diğerleri*, B. No: 2014/798, 28/9/2016).

67. Bu durumda polis memurları hakkında verilen cezanın sorumlulara filleriyle orantılı cezalar verilmesi yönündeki gerekliliği sağlayıp sağlamadığı değerlendirilmelidir.

68. Bu noktada öncelikle ilgili mevzuatın derece mahkemelerine, sanıklara verilecek cezayı takdir etme ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını uygulama olanağı verdiğini belirtmek gerekir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını uygulamak bir zorunluluk olmayıp bu konuda hâkime tam bir takdir yetkisi tanınmıştır. Hâkimin takdiri ile sanığın beş yıllık deneme süresi içinde yeni bir suç işlememesi durumunda kararın uygulanmaması ve söz konusu davanın ilgili kanun gereğince otomatik olarak düşmesi söz konusudur.

69. Somut olayda, başvuru Yunus Demir'i -Anayasa Mahkemesince yukarıda eziyet olarak nitelendirilecek şekilde- darbettikleri tespit edilen polis memurlarının her biri hakkında 1.500 TL sonuç adli para cezası öngörülerek hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi, kamu görevlilerin karıştığı bu tür eylemlere müsamaha gösterildiği veya kayıtsız kaldığı izlenimi oluşturabilir; adalete ve hukuk devletine olan güvenin sarsılmasına yol açabilir.

70. Tespit edilen eylemlerin niteliği karşısında verilen 1.500 TL sonuç adli para cezası ile hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararıyla, incelenen hak yönünden soruşturmanın etkinliğinin sağlanmasının koşullarından biri olan sorumluların fiilleriyle orantılı ceza almaları koşulunun yerine getirilmediği, başvuru açısından uygun ve yeterli bir giderim sağlanmadığı anlaşılmaktadır.

71. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının öngördüğü, devletin etkili soruşturma yapma usul yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

iii. Diğer Başvurucular Yönünden İlkelerin Olaya Uygulanması

72. Başvurucular tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına verilen şikâyet dilekçesinde polis memurları tarafından darbedildikleri yönünde iddiaları bulunmasına karşın anılan hususun araştırılmadığı, gerek soruşturma gerek kovuşturma aşamasında bu iddiaların cevapsız bırakıldığı anlaşılmaktadır.

73. Bireysel başvuruya konu edilen adli süreçte polis memurlarının başvuru Edip Elma, Murat Tavşan ve Naim Erdoğan'a yönelik hakaret suçları nedeniyle iddianame düzenlendiği ve yargılama sonucunda hakaret suçu sabit görülerek polis memurlarının 2.200 TL sonuç adli para cezası ile cezalandırılmalarına, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği anlaşılmaktadır. Sözlü şiddet iddiası ile sınırlı tutulan yargılamada öngörülen

ceza ile hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının yargılamaya konu edilen suçla açıkça orantısız olduğu sonucuna ulaşılmamaktadır. Ancak başvuruculara yönelik darp iddialarının araştırılmamış ve adli sürece konu edilmemiş olması etkili soruşturma yükümlülüğünün ihlali niteliğindedir.

74. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında koruma altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

75. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

76. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında, ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına belirlenmesi hususunda genel ilkeler belirlenmiştir.

77. *Mehmet Doğan* kararında özetle uygun giderim yolunun belirlenebilmesi açısından öncelikle ihlalin kaynağının belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca kural olarak ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedilir (*Mehmet Doğan*, § 57, 58).

78. Anayasa Mahkemesinin tespit edilen ihlalin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına hükmettiği hâllerde ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak yargılamanın yenilenmesi sebebinin varlığının kabulü ve önceki kararın kaldırılması hususunda derece mahkemesinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Zira ihlal kararı verilen hâllerde yargılamanın yenilenmesinin gerekliliği hususundaki takdir derece mahkemelerine değil ihlalin varlığını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmıştır. Derece mahkemesi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirttiği doğrultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür (*Mehmet Doğan*, § 59).

79. Başvurucular her biri için 200.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

80. Başvurucu Yunus Demir yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının maddi ve usul boyutunun; başvurucular Edip Elma, Murat Tavşan ve Naim Erdoğan yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

81. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin Yunus Demir yönünden varılan ihlal sonucu hakkında yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesine; Edip Elma, Murat Tavşan ve Naim Erdoğan yönünden varılan ihlal sonucu hakkında yeniden yargılama (soruşturma) yapılmak üzere Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

82. Başvuruculardan Yunus Demir'e 25.000 TL; Edip Elma, Murat Tavşan ve Naim Erdoğan'ın her birine 15.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

83. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 226,90 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.701,90 TL yargılama giderinin başvuruculara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

B. 1. Başvurucu Yunus Demir yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında koruma altına alınan eziyet yasağının maddi boyutunun **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

2. Başvurucu Yunus Demir yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında koruma altına alınan eziyet yasağının usul boyutunun **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

3. Diğer başvurucular yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının usul boyutunun **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

C. Kararın bir örneğinin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere -başvurucu Yunus Demir hakkındaki ihlal sonucu gereği- Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2015/231, K. 2015/526), -Edip Elma, Murat Tavşan ve Naim Erdoğan hakkındaki ihlal sonucu gereği- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına (Sor. No: 2014/132409) **GÖNDERİLMESİNE,**

D. Başvuruculardan Yunus Demir'e 25.000 TL, başvurucular Edip Elma, Murat Tavşan ve Naim Erdoğan'ın her birine 15.000 TL manevi tazminat **ÖDENMESİNE,** tazminata ilişkin diğer taleplerin **REDDİNE,**

E. 226,90 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.701,90 TL yargılama giderinin **BAŞVURUCULARA MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,**

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/4/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA